

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 19 juli 2012*

”Transport — Luftfart — Gemensamma regler för tillhandahållande av lufttrafik i unionen — Förordning (EG) nr 1008/2008 — Flygreseförmedlares skyldighet att säkerställa att kundens godkännande av valfria pristillägg är resultatet av ett aktivt val — Begreppet valfria pristillägg — Priset på en avbeställningsförsäkring för flygningar vilken tillhandahålls av fristående försäkringsbolag och ingår i totalpriset”

I mål C-112/11,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FUEF, framställd av Oberlandesgericht Köln (Tyskland) genom beslut av den 2 mars 2011, som inkom till domstolen den 4 mars 2011, i målet

ebookers.com Deutschland GmbH

mot

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden K. Lenaerts samt domarna R. Silva de Lapuerta, E. Juhász, G. Arestis (referent) och D. Šváby,

generaladvokat: J. Mazák,

justitiesekreterare: handläggaren C. Strömholm,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 11 januari 2012,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- ebookers.com Deutschland GmbH, genom P. Plog och S. Zimprich, Rechtsanwälte,
- Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV, genom J. Hennig, Rechtsanwalt,
- Spaniens regering, genom S. Centeno Huerta, i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: tyska.

- Italiens regering, genom G. Palmieri, i egenskap av ombud, biträdd av C. Colelli, avvocato dello Stato,
 - Österrikes regering, genom C. Pesendorfer, i egenskap av ombud,
 - Finlands regering, genom H. Leppo, i egenskap av ombud,
 - Europeiska kommissionen, genom K. Simonsson och K.-P. Wojcik, båda i egenskap av ombud,
- och efter att den 1 mars 2012 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,
följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 23.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1008/2008 av den 24 september 2008 om gemensamma regler för tillhandahållande av lufttrafik i gemenskapen (EUT L 293, s. 3).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan ebookers.com Deutschland GmbH (nedan kallat ebookers.com), som förmedlar flygresor via en webbportal som den själv driver, och Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV (tyska förbundet för konsumentföreningar och konsumentcentra, nedan kallat BVV). Målet rör huruvida det sätt på vilket dessa resor förmedlas är lagenligt.

Tillämpliga bestämmelser

- 3 I skäl 16 i förordning nr 1008/2008 anges följande:

”Kunderna bör kunna effektivt göra jämförelser av priserna för lufttrafik hos olika flygbolag. Därför bör det slutliga priset som kunden ska betala för lufttrafik med ursprung i gemenskapen alltid anges inklusive alla skatter och avgifter. ...”
- 4 I artikel 2.18 i förordningen definieras ”passagerarpriser” i den mening som avses i förordningen enligt följande:

”de priser i euro eller i nationell valuta som ska betalas till lufttrafikföretag eller dessas agenter, eller andra biljettförsäljare, för befordran av passagerare i lufttrafik samt de villkor som hänför sig till dessa priser, inbegripet ersättning och villkor som erbjuds agenter och andra mellanhänder”.
- 5 I artikel 2.19 i förordningen definieras ”fraktpriser” i den mening som avses i förordningen enligt följande:

”de priser i euro eller i nationell valuta som ska betalas för fraktbefordran samt de villkor som hänför sig till dessa priser, inbegripet ersättning och villkor som erbjuds agenter och andra mellanhänder”.
- 6 Under rubriken ”Information och icke-diskriminering” föreskrivs följande i artikel 23.1 i förordning nr 1008/2008:

”De passagerarpriser och fraktpriser som är tillgängliga för allmänheten ska innehålla tillämpliga villkor när de erbjuds eller offentliggörs i någon form, inbegripet på Internet, för lufttrafik från en flygplats som befinner sig på en medlemsstats territorium och på vilken fördraget är tillämpligt. Det slutliga

pris som ska betalas ska alltid anges och ska innehålla gällande passagerarpris eller fraktpris samt alla tillämpliga skatter och avgifter, tilläggsavgifter och arvoden som är oundvikliga och förutsebara vid tidpunkten för offentliggörandet. Förutom slutpriset ska minst anges

- a) passagerarpris eller fraktpris,
- b) skatter,
- c) flygplatsavgifter, och
- d) andra avgifter, tilläggsavgifter eller arvoden, exempelvis sådana som har samband med luftfartsskydd eller bränsle,

om avgifterna i b, c och d har lagts till passagerarpriset eller fraktpriset. Valfria pristillägg ska anges klart, öppet och otvetydigt i början av varje bokningsprocess och kunden ska aktivt markera sitt godkännande av dem.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

- 7 ebookers.com förmedlar flygresor via en webbportal som den själv driver. När kunden har valt en viss flygning genom bokningsprocessen på webbportalen, redovisas på webbsidans övre högra del under rubriken ”Era aktuella resekostnader”(”Ihre aktuellen Reisekosten”) en kostnadsuppställning för bokningen. Denna uppställning innehåller jämte kostnader för själva flygningen även ett belopp för ”skatter och avgifter”(”Steuern und Gebühren”) och kostnader för en ”avbeställningsförsäkring”(”Versicherung Rücktrittskostenschutz”) som inkluderas automatiskt. Den sammanlagda kostnaden anges som ”totalpris för resan”(”Gesamtreisepreis”).
- 8 Om bokningen genomförs ska kunden betala ett sammanlagt pris till ebookers.com som motsvarar totalpriset för resan. ebookers.com betalar i sin tur in biljettpriiset till berört lufttrafikföretag och kostnaderna för avbeställningsförsäkringen till ett försäkringsföretag som i rättsligt och ekonomiskt hänseende är skilt från lufttrafikföretaget. ebookers.com överför även skatterna och avgifterna till avsedda mottagare. Längst ned på ebookers.coms webbsida upplyses kunden om hur den med hjälp av en aktiv markering kan välja bort avbeställningsförsäkringen (”opt-out”).
- 9 BVV anser att detta sätt för att förmedla flygresor strider mot artikel 23.1 i förordning nr 1008/2008, och kräver att ebookers.com upphör att automatiskt inkludera en avbeställningsförsäkring vid flygbokningar på sin webbportal. Den 28 december 2009 väckte BVV talan härom vid Landgericht Bonn. Talan bifölls i sin helhet genom dom av den 19 juli 2010.
- 10 Den 23 augusti 2010 överklagade ebookers.com denna dom till Oberlandesgericht Köln. Nämnda domstol ställer sig frågan huruvida det ifrågavarande erbjudandet från ebookers.com omfattas av tillämpningsområdet för artikel 23.1 i förordning nr 1008/2008. Oberlandesgericht Köln bedömer att en tolkning av denna bestämmelse är nödvändig för att kunna avgöra målet, men anser att det varken av dess lydelse eller av förarbetena klart framgår om den är tillämplig i förevarande fall. Mot denna bakgrund förklarade Oberlandesgericht Köln målet vilande och ställde följande fråga till domstolen:

”Omfattar bestämmelsen i artikel 23.1 i [förordning nr 1008/2008], enligt vilken valfria pristillägg ska anges klart, öppet och otvetydigt i början av varje bokningsprocess och kunden aktivt ska markera sitt godkännande av dem, även sådana kostnader i samband med flygresor som belöper på tillhandahållanden av tredje man (här den som tillhandahåller en avbeställningsförsäkring) och som flygreseförmedlaren debiterar flygpassageraren genom ett totalpris som även innefattar flygpriset?”

Tolkningsfrågan

- 11 Den hänskjutande domstolen har ställt frågan för att få klarhet i huruvida begreppet valfria pristillägg i artikel 23.1 sista meningen i förordning nr 1008/2008 ska tolkas så, att det omfattar sådana kostnader för tillhandahållanden i samband med flygresor, såsom avbeställningsförsäkringen i det nationella målet, som tillhandahålls av någon annan än lufttrafikföretaget och som flygreseförmedlaren debiterar flygpassageraren genom ett totalpris som även innefattar flygpriset.
- 12 Vid tolkningen av en unionsbestämmelse ska enligt fast rättspraxis inte bara dess lydelse beaktas, utan också sammanhanget och de mål som eftersträvas med de föreskrifter som den ingår i (se, bland annat, dom av den 17 november 1983 i mål 292/82, Merck, REG 1983, s. 3781, punkt 12, av den 1 mars 2007 i mål C-34/05, Schouten, REG 2007, s. I-1687, punkt 25, och av den 3 december 2009 i mål C-433/08, Yaesu Europe, REU 2009, s. I-11487, punkt 24).
- 13 Det framgår tydligt av såväl rubriken som lydelsen i artikel 23.1 i förordning nr 1008/2008 att bestämmelsen avser att säkerställa information och öppenhet vad avser priserna för lufttrafik, och den bidrar således till att skydda den som nyttjar dessa tjänster.
- 14 I artikel 23.1 sista meningen i förordning nr 1008/2008 avses särskilt ”valfria pristillägg”, vilka inte är oundvikliga, till skillnad från passagerarpriset eller fraktpriset och andra delar som totalpriset för resan omfattar enligt artikel 23.1 andra meningen i förordningen. De valfria pristilläggen tillkommer således för tjänster som, genom att de kompletterar själva lufttrafiken, varken är obligatoriska eller oundvikliga för passagerar- eller fraktbefordran, varför kunden kan välja att tacka ja eller nej till dem. Det är just därför att kunden har detta val som tilläggspriserna ska anges klart, öppet och otvetydigt i början av varje bokningsprocess, och som kunden aktivt ska markera sitt godkännande av dem, såsom föreskrivs i artikel 23.1 sista meningen i förordningen.
- 15 Syftet med detta särskilda krav för valfria pristillägg som föreskrivs i artikel 23.1 sista meningen i förordning nr 1008/2008 är att förebygga att kunden i samband med flygbokningen förmås att köpa kompletterande tjänster till själva flygningen, som inte är oundvikliga eller oundvikliga för denna, om inte konsumenten själv uttryckligen väljer att köpa dessa tjänster och betala det pristillägg som tillkommer.
- 16 Kravet motsvarar för övrigt det allmänna krav som föreskrivs vad avser konsumenträttigheter och tilläggsbetalningar i artikel 22 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU av den 25 oktober 2011 om konsumenträttigheter och om ändring av rådets direktiv 93/13/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG och om upphävande av rådets direktiv 85/577/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG (EUT L 304, s. 64). Enligt denna bestämmelse ska nämligen näringsidkare, innan ett erbjudande blir bindande för konsumenten, begära konsumentens uttryckliga samtycke till alla extra betalningar utöver den ersättning som avtalats för näringsidkarens huvudsakliga avtalsförpliktelse, eftersom näringsidkaren inte får utgå från detta genom att tillämpa standardval som konsumenten är tvungen att avvisa för att undvika denna kompletterande betalning.
- 17 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 39 i sitt förslag till avgörande, skulle det i detta hänseende strida mot det syfte att skydda kunden som eftersträvas genom artikel 23.1 sista meningen i förordning nr 1008/2008, om skyddet skulle vara avhängigt huruvida den valfria tilläggstjänsten i samband med själva flygningen och tillkommande pristillägg, som tillhandahålls när flygningen bokas, tillhandahålls av lufttrafikföretaget eller av någon som rättsligt och ekonomiskt sett är avskilt från detta. Om det hade varit tillåtet att låta skyddet bero på den ställning som tillhandahållaren av tilläggstjänsten har genom att skydd endast medges när tilläggstjänsten har tillhandahållits av ett lufttrafikföretag, skulle skyddet nämligen med lätthet kunna kringgås och nämnda syfte skulle sannolikt äventyras. Ett sådant tillvägagångssätt skulle i vart fall strida mot artikel 22 i direktiv 2011/83.

- 18 I motsats till vad ebookers.com har hävdad, saknar det, för att skyddet i artikel 23.1 sista meningen i förordning nr 1008/2008 ska aktualiseras, följaktligen betydelse huruvida den valfria tilläggstjänsten och tillkommande pristillägg tillhandahålls av det berörda lufttrafikföretaget eller en tillhandahållare knuten till företaget. Det avgörande är i stället att tjänsten och priset för denna tillhandahålls i samband med själva flygningen inom ramen för bokningsprocessen.
- 19 Till skillnad från vad ebookers.com har gjort gällande är denna tolkning inte oförenlig med tillämpningsområdet för förordning nr 1008/2008. Syftet med förordningen definieras visserligen i enlighet med artikel 1.1 i densamma med avseende på lufttrafikföretag, då det i denna bestämmelse föreskrivs att förordningen reglerar utfärdandet av tillstånd för EG-lufttrafikföretag och deras rätt att utöva lufttrafik inom gemenskapen. Enligt bestämmelsens ordalydelse omfattar syftet emellertid även "prissättningen av lufttrafik inom gemenskapen". Det framgår även av ordalydelsen i artikel 23.1 sista meningen i denna förordning, som är avfattad i allmänna ordalag, samt det eftersträvade skyddssyftet, att det skyddskrav som föreskrivs i denna bestämmelse, såsom även konstaterats i punkt 17 ovan, inte kan bero på den ställning som tillskrivs tillhandahållaren av den valfria tilläggstjänsten i samband med själva flygningen.
- 20 Mot denna bakgrund ska den hänskjutna frågan besvaras enligt följande. Begreppet valfria pristillägg i artikel 23.1 sista meningen i förordning nr 1008/2008 ska tolkas så, att det omfattar sådana kostnader i samband med flygresor för tillhandahållanden, såsom avbeställningsförsäkringen i det nationella målet, som tillhandahålls av någon annan än lufttrafikföretaget och som flygreseförmedlaren debiterar flygpasageraren genom ett totalpris som även innefattar flygpriset.

Rättegångskostnader

- 21 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

Begreppet valfria pristillägg i artikel 23.1 sista meningen i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1008/2008 av den 24 september 2008 om gemensamma regler för tillhandahållande av lufttrafik i gemenskapen ska tolkas så, att det omfattar sådana kostnader i samband med flygresor för tillhandahållanden, såsom avbeställningsförsäkringen i det nationella målet, som tillhandahålls av någon annan än lufttrafikföretaget och som flygreseförmedlaren debiterar flygpasageraren genom ett totalpris som även innefattar flygpriset.

Underskrifter